

VALITSUSKOMISJONI JA OMAVALITSUSLIITUDE KOOSTÖÖKOGU DELEGATSIOONI LÄBIRÄÄKIMISTE LÕPP-PROTOKOLL 2014. AASTA RIIGIEELARVE OSAS

Läbirääkimiste poolteks on Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud valitsuskomisjon¹ ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsioon. Valitsuskomisjoni juhib regionaalminister, Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni juhivad Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees.

Pooled juhivad oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest, Põhiseaduse paragrahvidest 154 ja 157, Eesti Vabariigi seadustest, poolte poolt kinnitatud läbirääkimiste töökorrast, Valitsuskomisjoni ja omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni 2013. aasta riigieelarve osas läbirääkimiste lõpp- protokollis kokkulepitust ja käesolevate läbirääkimiste käigus vastu võetud otsustest.

LÄBIRÄÄKIMISTE EESMÄRK JA LÄHTEALUSED

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seaduste ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine, mis tagaks kohalikele omavalitsustele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajaliku tulubaasi ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Omavalitsusliitude Koostöökogu lähtealused läbirääkimistel:

1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine.
4. Enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu.
5. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest.
6. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades kus

---

¹ VV 14.05.2007 määrus nr 246 „Valitsuskomisjoni moodustamine kahepoolsete läbirääkimiste pidamiseks Eesti Omavalitsusliitude Koostöökoguga“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13324548>

omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.

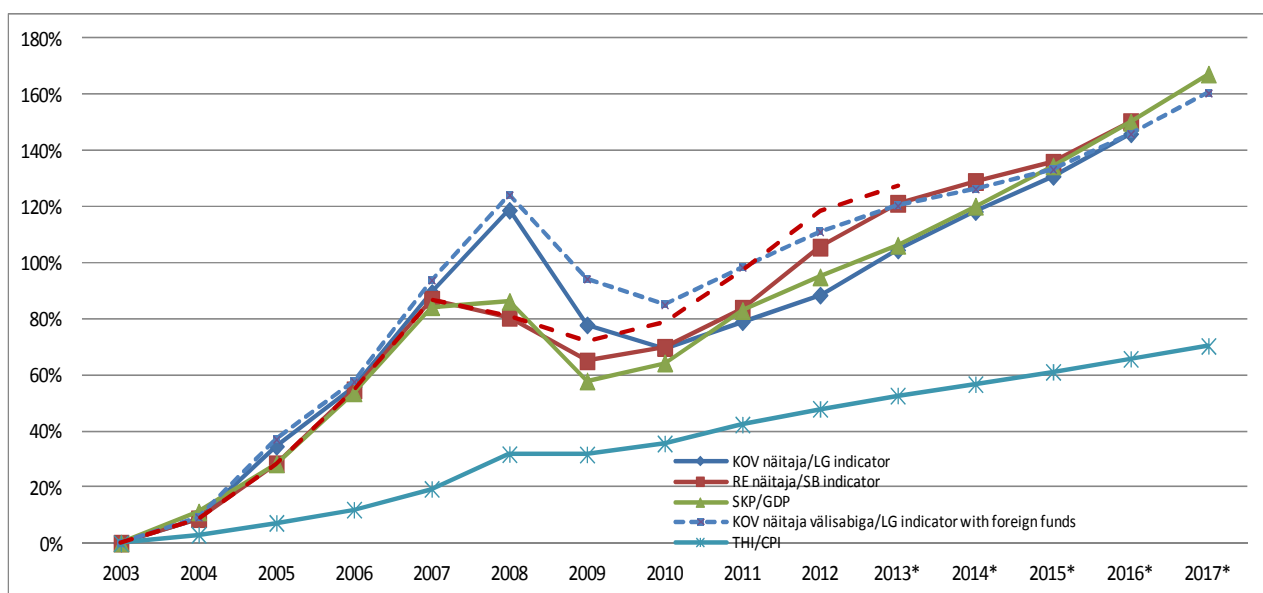
7. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strategiadokumentides.

LÄBIRÄÄKIMISTE KÄIK JA TULEMUSED

I. RAHANDUSE VALDKOND

Eesmärk: Omavalitsustele iseseisva tulubaasi, regionaalse tasakaalustatuse ja kohaliku demokraatia suurendamine.

Joonis 1. KOV ja RE näitajate ning SKP ja THI muutuse võrdlus perioodil 2003-2017 (lühem vaade)

Tabel 1. Kohalike omavalitsuste põhinäitajad²

KOV EELARVED	2008	2011	2012	2013*	2014*	2015*	2016*	2017*
TULUD KOKKU ¹	1 454	1 324	1 420	1 466	1 487	1 548	1 624	1 696
- Tulumaks ²	734	619	665	723	783	838	907	971
- Maamaks ³	48	51	59	57	59	59	59	59
- Kohalikud maksud	12	26	10	11	11	11	11	13
- Tasandusfond ⁴	91	72	72	74	75	75	76	76
KULUD KOKKU	1 518	1 295	1 422	1 516	1 521	1 584	1 660	1 744
Kassapõhine tasakaal	-57	29	-2	-50	-34	-36	-36	-48
Tekkepõhine tasakaal*	-104	17	-39	-50	-34	-36	-36	-48
Võlakoormus	549	565	565	605	639	675	711	759
Likviidne vara	112	109	112	102	102	102	102	102
Suhtarvud ja kasvud								
<i>KOV eelarve tulud SKP-s</i>	8,96%	8,30%	8,35%	8,15%	7,75%	7,57%	7,45%	7,28%
<i>KOV tulubaas SKP-s</i>	5,09%	4,33%	4,34%	4,43%	4,47%	4,47%	4,51%	4,49%

² Täiendav info on Rahandusministeeriumi kodulehel <http://www.fin.ee/doc.php?82268>

KOV koondtasakaal SKP-s	-0,35%	0,18%	-0,01%	-0,28%	-0,17%	-0,18%	-0,17%	-0,21%
KOV koondvõlg SKP-s	3,38%	3,54%	3,33%	3,37%	3,33%	3,30%	3,26%	3,26%
KOV eelarve tulude kasv	12,92%	4,21%	7,28%	3,27%	1,44%	4,09%	4,89%	4,42%
KOV tulubaasi kasv	14,76%	4,74%	6,74%	8,12%	7,63%	6,50%	7,52%	6,55%
Riigieelarve püstitatud SKP-s	15,38%	15,93%	16,72%	17,01%	16,49%	15,95%	15,88%	15,85%
Riigieelarve püstitatud kasv	-3,41%	8,21%	11,88%	7,60%	3,51%	3,02%	6,15%	6,66%

¹ Alates 2014. a ei sisalda EL struktuurivahendeid

² Sisaldab alates 2014. a riigieelarvest palka saavate isikute palgatõusu mõju

³ Eelduseks on keskmise maksumäärade tõus 2014. a 0,1 protsendipunkti.

⁴ Alates 2013. a kasvab kaevandusõiguse tasu kompensatsioonist vabanevate vahendite tõttu.

Tabel 2. Poolte seisukohad omavalitsuste tulubaasi ning 2013. aasta riigieelarveliste eraldiste osas (€)

	2013	2014			
		KTK taotlus	Eelarve eelnõu	Kokku-lepe	KTK lahkarvamus
1. Tulubaas					
KOV tulumaksuosa	11,57%	12,13%	11,6%	ei saavutatud	12,13 % 35,5 milj. €
KOV tasandusfond	74 252 137	93 927 657	74 868 439	ei saavutatud	93 927 657 19 059 218
2. Eraldised riigieelarvest					
Meede nr 2 -Haridusvaldkond					
Hariduskuludetoetus	200 939 108		210 392 091		
- Õpetajate, direktorite, õppealajuhatajate töjõukulude toetus	172 240 695				
- Koolilõuna toetus	14 344 417 137 €/õpilane	150 €/õpilane	137 €/õpilane	ei saavutatud	150 €/õpilane
- Koolieelsete lasteasutuste õpetajate täienduskoolituse toetus	434 115 1% palgafondist	1% palgafondist	434 115	ei saavutatud	1% palgafondist
- Õppekirjandusetoetus	7 613 836 57 /õpilane	95 €/õpilane	57€/õpilane	ei saavutatud	95 €/õpilane
- Õpilaskodu kohatasu toetus	1 321 000 2000 €/koht	2030 €/koht	2000€/koht	ei saavutatud	2030 €/koht
- Investeeringutoetus	3 044 464 23 /õpilane	5 516 710	õpilasepõhine toetus kehtiva PGS korral	ei saavutatud	5 516 710
Ühisürituste ja aineseksioonide tegevuse toetus	1 171 159	1 206 049	1 171 159	ei saavutatud	1 206 049
Toetus koolitranspordi rahastamiseks	0	13 000 000	0	ei saavutatud	13 000 000
Meede nr 3 - Sotsiaalvaldkond					
Vahendid toimetulekutoetusteks	23 000 000		23 000 000		
KOV sotsiaaltoetuste teenuste osutamise toetus	817 955		817 955		
Vajaduspõhine peretoetus	2 600 000		5 200 000		
Vajaduspõhise peretoetuse administreerimise toetus	169 897		339 794		
Meede nr 4 - Regionaalvaldkond					
Sündide ja surmade registreerimise toetus	17 576		17 576		

Väikesaarte toetus	415 426		415 426		
Üleriigiliste omavalitsusliitude rahvusvahelise koostöö toetamiseks	117 000	119 000	119 000		
Meede nr 5 - Keskkonna valdkond					
Kaevandusõiguse tasu kompensatsioon	2 157 050		1 540 748		
3. Eraldised riigieelarvest ministeeriumide kaudu					
Meede nr. 6 - Kohalike teede hoid					
Kohalike teede hoiu toetus koos transiitteede toetusega	29 265 000 10% teehoiu vahenditest	56 025 000 20% teehoiu vahenditest	28 012 500 10% teehoiu vahenditest	ei saavutatud	56 025 000 20% teehoiu vahenditest
Meede nr 7 - KOV kultuuri ja sporditoetused					
Toetus raamatukogudele, muuseumidele, teatritele	3 183 340		3 183 340		
- rahvaraamatukogude teavikute soetamise toetus.	1 767 370	1 944 107	1 767 370	1 767 370	
Ujumise algõpetuse programmi toetus	230 080	253 088	230 080	230 080	
Meede nr 8 - Keskkonna valdkond					
Riigimaade ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks	65 200	69 000	60 000	ei saavutatud	69 000

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus												
<p>Ettepanek 1. Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamine</p> <p>Ettepanek 1.1. Kohalikku eelarvesse laekuva tulumaksu osa taastamine</p> <table border="1"> <tr> <td>2012</td> <td>11,4%</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>11,57%</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>12,13%***</td> </tr> </table> <p>1. 2. Kohalike eelarvete tasandusfondi taastamine</p> <table border="1"> <tr> <td>2012</td> <td>72 316 030 €</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>74 252 137 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>93 927 657 € (Sealhulgas tasandusfondi taastamine 19 077 627 €)</td> </tr> </table>	2012	11,4%	2013	11,57%	2014	12,13%***	2012	72 316 030 €	2013	74 252 137 €	2014	93 927 657 € (Sealhulgas tasandusfondi taastamine 19 077 627 €)	<p>2009. aasta veebruari kriisiotsustega kärbitud KOV tulubaasi taseme külmutamise ka 2014. aastaks ei ole asjakohane. Riigi 2009. aasta lisaelarve protsessis vähendati KOV eelarvesse laekuva üksikisiku tulumaksu osa, suurendades KOV tulubaasi arvel riigieelarve tulusid; vähendati KOV eelarvetulude ühtlustamise vahendeid; vähendati eraldi KOV eelarvetele teehoiu, hariduse, laste päevahoiu, kultuurielu ja muudes valdkondades; seati KOVile täiendavad laenupiirangud. Oleme jätkuvalt seisukohal, et KOV eelarveautonoomia põhimõtted ja tulud peavad olema ka majanduslanguse perioodil kaitstud ning KOV tulubaasi kärpeotsused oleksid olnud välditavad. Rahandusministeeriumi poolt esitatud maksuprognoside kohaselt on ka 2014. aastal KOV tulubaas väiksem kui kriisieelne tase. Kuna poliitilise tahte tulemusena pikendati KOV laenupiiranguid, ei ole asjakohane tulubaasi jätkuv madalal tasemel hoidmine, ega võimalda KOVIDel areneda ega kasutada EL tugifondide vahendeid.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht</p> <p>KOVide tulubaas (tulumaks ja tasandusfond) osakaal SKP-s aastatel 2014-2017 püsib 2013. a tasemel. Jätkatakse sama suure KOV tulumaksu osa ja tasandusfondiga.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VK ettepanekutega ja jääb oma taotluse juurde.</p> <p>Valitsuskomisjoni selgitused tulubaasi taastamise küsimuses on eksitavad ja tendentslikud.</p>
2012	11,4%													
2013	11,57%													
2014	12,13%***													
2012	72 316 030 €													
2013	74 252 137 €													
2014	93 927 657 € (Sealhulgas tasandusfondi taastamine 19 077 627 €)													

	sh kaevandusõiguse tasudest vabanevate vahendite lisandumine	Tulumaksu laekumine		
		2008	734 227 000 €	
		2012	665 083 000 €	
		2013*	725 200 000 €	
		2014**	773 000 000 €	
2012		* -2013.a. riigieelarves		
2013	1 936 107 €	**- 2013.a. eelarveläbirääkimiste lõpp-protokollis.		
2014	2 534 000 €	2013.a. ja 2014.a. tulumaks – kodualuse maamaksuvabastuse kompenseerimiseks +0,17 % 2013.a. ja +0,03 % 2014.a.		
		<p>***täiendavalt +5% KOV tulubaasi tasakaalustamiseks riigieelarve puhastulude kasvuga. KOV eelarvete tasakaalus hoidmiseks on vajalik ka tasandusfondi taastamine 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega. Kuna muutus ka üleriigilistest maardlatest laekuv tulu omavalitsustele, peab vastavalt kokkuleppele tasandusfond suurenema kuni aastani 2014, vahendite arvelt, mida enam kohalikele omavalitsustele ei eraldata.</p> <p>*** TF peab kasvama sarnaselt tulumaksuga, et tagada tulubaasi võrdeline kasv</p>		
<p>Ettepanek 2. Alustada kohalike maksude süsteemi korrastamisega, et suurendada omavalitsuste õigust, võimet ja vastutust oma maksutulude kujundamisel, sealhulgas üksikisiku tulumaksu kohalikesse eelarvetesse laekuva osa ja maamaksu kohalikuks maksuks üleviimist. Jätkata läbirääkimisi tulumaksuseaduse muutmiseks, eraldamaks ka mitteresidentide tulumaks kohalikele omavalitsustele § 5 lg 1 kohaselt ning maamaksust tehtud riiklike maksuvabastuste kulude katmist riigieelarvest</p>		<p>Kohalike omavalitsuste tulubaas ja tema kasutada olev maksusüsteem ei vasta juba ammu tegelikele vajadustele. Läbirääkimistel on mitmeid aastaid võetud plaani sellega tegelema hakata, kuid tegeliku tegevuseni pole jõutud. Seepärast teeme ettepaneku alustada selle tegevusega 2013 aastal ja viia see lõpule aastal 2016.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht</p> <p>Valitsuskomisjon ei toeta omavalitsusliitude esitatud ettepanekuid maksusüsteemi muutmiseks. Välja pakutud muudatused ei edenda majanduskasvu, pingestavad KOVide vahelist konkurentsi maksusoodustuste pakkumisel ning suurendavad administreerimist.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VK seisukohaga ja jääb oma taotluse juurde.</p>

<p>Ettepanek 3. Viia läbi tasandusfondi valem põhjalik analüüs ja jaotuspõhimõtete kaasajastamine, arvestades majandusprotsessis toimuvaid muudatusi ning tasandusfondi funktsionaalse toimimise vajadust. Tasandusfondi valem tulu- ja kulukomponentide väärtuste ning tasandusfondi mahu määramine peab toimuma läbirääkimiste kokkuleppe alusel</p>	<p>Tasandusfondi valem TF mahu suuruse arvestuseks käesoleval ajal ei tööta. Kulude arvestus ei ole loogiline ning ei arvesta tegelikke vajadusi, siis ka tasandusfond ei kindlusta omavalitsustele piisavalt vahendeid elanikele teenuste osutamiseks. Vältimatu on alustada tasandusfondi analüüsiga ja kaasajastada see 2015 aasta lõpuks.</p>	<p>Kokkulepe: Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.</p>
<p>Ettepanek 4. Lisada tasandusfondi vahendid pealinna funktsioonide täitmiseks.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht Puudub selgus, mis on spetsiifilised pealinna funktsioonid. Seetõttu ei saa nende täitmise kulusid katta.</p>
<p>Ettepanek 5. Kavandada kohalikesse eelarvetesse osa ettevõtlusest laekuvatest tuludest ja muuta maamaksuseadust, loomaks võimaluse teha ettevõtete alustamisel nende tegevuseks soodustusi. Selle tasakaalustamiseks lisada omavalitsusele kohustus ettevõtluse toetamiseks ja töökohtade loomiseks omavalitsuste koostöös maakonna tasandil.</p>	<p>2013 – 2015 aastal leppida kokku moodus, kuidas ettevõtlusest laekuvaid makse jagada kohalike omavalitsustega, et kohtadel reaalselt tekiksid võimalused ettevõtluse alustamisele kaasa aidata ja täiendavaid töökohti luua. (See ülesanne võeti omavalitsustelt 1993 koos ettevõtte tulumaksu äravõtmisega). Maamaksu muutmine peab võimaldama samuti teha erinevaid otsuseid ettevõtluse soodustamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht KOVidele ettevõtluse toetamise kohustuse panemine ei ole otstarbekas, sest puudub selgus, mida KOVilt oodatakse. Tulubaasi suurendamise eesmärgil ei ole otstarbekas luua töökohti arvestavat, keerukat ja kulukat maksuraha jaotamise süsteemi. EL uuel rahastamise perioodil rakendatakse erinevaid piirkondliku ettevõtluse toetamise meetmeid. KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VV seisukohaga. Ka regionaalminister nõuab kohalike omavalitsustelt ettevõtluse toetamist. Maksusüsteemi on võimalik üles ehitada lihtsalt.</p>
<p>Ettepanek 6. Töötada välja süsteem omavalitsuste tulubaasi täiendamiseks kapitalikulude katmiseks vajalike vahendite mahu võrra</p>	<p>Kohalike omavalitsuste tulubaasi pole vahendeid kapitalikulude katmiseks ette nähtud. Omavalitsustele kuuluva vara korrashoiuks kasutatakse enamuses juhtudel laenu, mis aga omakorda paneb surve alla riigi eelarvepositsiooni ja suurendab eelarvedefitsiiti.</p>	<p>Kokkulepe: Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.</p>
<p>Ettepanek 7. Restruktureerida EL lõppeva eelarveperioodi veemajandusprojektidega seotud KOV laenu solidaarselt riigi- ja kohaliku omavalitsuse vahel.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht KOV-de osa EL veemajandusprojektide rahastamisel on 15% projektide finantseerimisvajakust, mida eelarve vahendite ebapiisavuse</p>

		<p>korral on võimalik katta laenu abil vastavalt KOFS § 59 lg 7³. Kui KOV-il vaatamata KOFS-ist tulevale erisusele laenuvõimekus puudub, on toetuse taotlejal või toetuse saajal õigus taotleda projektile täiendavat riigipoolset finantseerimist³.</p> <p>KTK eriarvamus: VK seisukoht ei ole asjakohane, KTK jääb oma taotluse juurde</p>
<p>Ettepanek 8. Rääkida läbi Euroopa Liidu Nõukogu soovitus, milles käsitletakse Eesti 2012. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti stabiilsusprogrammi (2012–2015) kohta (SWD(2012) 311} 30.5.2012) ja 01.01.2013 jõustunud majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu rakendamise põhimõtted ja rakendamise mõju küsimused kohaliku omavalitsuse osas ja kohaliku omavalitsuse vastusvaldkondades.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Euroopa Liidu soovitustega käib pidev töö.</p> <p>Kokkulepe: Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.</p>
<p>Ettepanek 9 Kavandada kohalikesse eelarvetesse osa riigi omandisse jäetud maa võõrandamisest laekuvast tasust, täiendades selleks Riigivaraseadust uue paragrahviga „34¹ Riigi maareservi jäetud maa võõrandamise erisus“: järgmises sõnastuses: „, MRS § 31 lg 1 p 8 alusel riigi omandisse jäetud maa võõrandamisel laekunud tasust kantakse 35% kohaliku omavalitsuse üksusele ehituseaduse §-s 13 märgitud kohustuse täitmiseks.“</p>	<p>Muudatus aitaks oluliselt kiirendada kohalikku ja regionaalarengut. Ehitusseadus § 13 kohustab kohalikku omavalitsust tagama detailplaneeringukohase avalikult kasutatava tee ja üldkasutatava haljastuse, välisvalgustuse ja vihma-veekanalisatsiooni väljaehitamise kuni ehitusloale märgitud maaüksuseni.</p> <p>Lisaks sellele on tiheasustusaladel vajadus tagada omavalitsusele vahendid, kui on vajalik näiteks välja osta sademevee jätkusuutlikuks ja kaasaegseks käitlemiseks vajalikke alasid. Ning need alad ka vastavalt kujundada ja välja ehitada.</p> <p>Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise korra järgi on kehtestatud konkreetsed numbrilised näitajad veekogusse juhitavale sademeveele, samas peab saastatud sademevett enne suublasse juhtimist puhastama nii, et see ei halvendaks suubla seisundit. Suubla seisund võib aga olla halb, st juba veekogu algfoon on halb.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht Riigi maade võõrandamise otsustamine on juhtumipõhine. Jääb arusaamatuks, kuidas üksikute kruntide müümine põhjustab KOVile avaliku taristu rajamise kulu. KOV otsustab planeeringute kaudu kuhu ja mida tohib ehitada. Uute elamupiirkondade rajamiseks loa andmisel tuleb arvestada taristu rajamise suutlikkusega.</p> <p>KTK eriarvamus: Avaliku taristu rajamise alarahastamise leevendamine soovitava seadusemuudatusega aitaks oluliselt kiirendada kohalikku- ja regionaalaren-</p>

³ vastavalt keskkonnaministri 1.07.2009. a määruse nr 34 Meetme „Veemajanduse infrastruktuuri arendamine“ tingimused §-le 8 lg4¹.

	Ettepanekus kajastatud protsent on läbirääkimise objekt.	gut.
--	--	------

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Ette valmistada ja viia läbi maa erakorraline hindamine ning muuta seadust maa hindamise korralisuse määratlemiseks</p>	<p>Maa hindamise seadust ei ole täidetud. Seda on pidevalt edasi lükatud, selle põhjendused ei ole pädevad ning rikuvad kohalike omavalitsuste õigusi ja piiravad maamaksust saadavat tulu. Edasilükkamise on subjektiivsed (maa hind tipus, maa hind all, valimiste aasta jms). Viimane maa korraline hindamine toimus 2001. aastal. Maa hind ei ole korrelatsioonis maa turuhinnaga ning moonutab tegelikkust. Seaduse mittetäitmine mõjutab negatiivselt KOV tulu baasi.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskkonna töörühma küsimus</p> <p>KTK eriarvamus: Valitsusel puudub kontroll seaduste täitmise üle Keskkonnaministeeriumi haldusalas. 12 aastat ei ole täidetud Maa hindamise seadust (MHS) ja selle alusel kehtestatud õigusakte</p>

Valitsuskomisjoni ettepanekud:

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus	KTK seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Maamaksu rakendamise põhimõtete võimalik muutmine järgmises osas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reformimata maade maksustamise põhimõtete täpsustamine ja ühtse mittesihtotstarbelise maa liigi määramine; - looduskaitsealade alade ja haritava maa maksuvabastuse ulatuse vähendamine. 	<p>Tulenevalt Riigikontrolli ettepanekutest tuleb tagada korrektne arvestus reformimata riigi maa osas. Mõned maksusoodustused ei pruugi enam täita eesmärki ning nende vähendamist tuleb kaaluda.</p>	<p>KTK arvamus: KTK ei oma piisavalt informatsiooni küsimuses seisukoha kujundamiseks</p>
<p>Ettepanek 2. Tasandusfondi valemis võimalik muutmine järgmises osas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hooldatava parameetri asendamine tööealise ja vanuri omaga; - kohalike maardlate kaevandusõiguse tasu väljavõtmine arvestuslike tulude hulgast; - infrastruktuuri parameetri edasiarendus. 	<p>Tasandusfondi valemis peab kaasajastama ja välja võtma aegunud ja tegelikku elu mittekaasajastavad parameetrid. Tasandusfondis on mõistlik vähendada elanike arvu vähenemisest tingitud tulude vähenemise mõju. Ühe inimese vähenemisega ei kaasne alati samas mahus taristu ülalpidamise kulude vähenemine.</p>	<p>KTK arvamus: ettepaneku kolmas lõige vajab täpsustamist.</p> <p>Kokkulepe: Jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. KOVidele stabiliseerimisreservi rakendamine</p>	<p>Majanduse buumi tingimustes tuleb koguda reserve, et languse tingimustes kulusid finantseerida. See aitab paremini kohaneda majanduse tsüklilisusega.</p>	<p>KTK eriarvamus: KTK peab kohustusliku stabiliseerimisreservi nõude kehtestamist kohalike omavalitsuste finantsautonoomia rikkumiseks.</p>
<p>Ettepanek 4.</p>	<p>Erakorraline laenupiirang rakenduks ainult</p>	<p>KTK eriarvamus:</p>

KOVide erakorralise laenupiirangu kehtestamine majanduslanguse olukorras majanduse stabiliseerimiseks ja valitsussektori eelarvepositsiooni hoidmiseks EL kehtestatud piiramääradele vastavana.	äärmuslikus olukorras, kui riigi rahandus vajab stabiliseerimist. Eestil on kohustus täita EL stabiilsus ja kasvupakti nõudeid.	Erakorraliste laenupiirangute kehtestamise üle ei ole võimalik läbi rääkida enne kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist
Ettepanek 5. Riigieelarvest kohalikele omavalitsustele investeeringutoetuste andmisel nende finants-suutlikkuse arvesse võtmise reegli rakendamine.	Üle piirmäära võlakooormus on üleinvesteeringu tagajärg. Riik ei pea sellistele KOVidele andma investeeringutoetusi, sest kaasnev omaosaluse kohustus võib finantsseisu halvendada.	KTK eriarvamus: KTK ei nõustu RM põhjendusega, üle piirmäära võlakooormus on tekkinud kapitalikulude katte puudumise tõttu tulubaasis ja tulubaasi erakorraline vähendamine. KTK seisukoht: jätkata läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks.

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus
Ettepanek 1 KOV eelarvete ja riigieelarve vaheliste suhete regulatsiooni uuendamine.	Kehtivas riigieelarve seaduses on mõistekasutus aegunud. Samuti on vajalik läbirääkimiste fookus suunata riigieelarvestrateegiale.	KTK seisukoht: Omavalitsusliidud esitavad oma seisukohad kirjalikult
Ettepanek 2 KOVide eraõiguslikest isikutest tehingupartneritega tehingute avalikustamine	Avatuse ja läbipaistvuse parandamiseks tuleb raamatupidamise andmetes avalikustada praegu ühe reaga esitatud muude residentidega tehtud tehingud. Andmed avalikustatakse taaskäivitavas LEO rakenduses.	KTK seisukoht: nõustub läbirääkimistega antud küsimuses tehniliste tingimuste ja kulude katmise osas

II. HARIDUSE JA NOORSOOTÕÕ VALDKOND

Eesmärk: Eestis pakutav haridus on kvaliteetne, kättesaadav ning õppija ja ühiskonna vajadusi arvestav. Võrdväärsete võimaluste loomine võimete- ja huvidekohase ning kvaliteetse üldhariduse omandamiseks. Haridustoetuse jaotuse alused toetavad tugeva kodulähedase põhikooli, valikuterohke gümnaasiumihariduse kättesaadavust ning säästlikku hariduskorraldust.

Omavalitsusliitude Koostöökoogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe/ eriarvamus		
Ettepanek 1. Toetus koolilõuna kulude katmiseks (põhikooli õpilase kohta € koolipäevas, kokku 14 752 143 €) <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>2012</td><td>0,78</td></tr></table>	2012	0,78	Toetus koolilõuna kulude katmiseks peab arvestama igaaastast inflatsiooni. (2013.a. riigieelarve seaduse seletuskirja kohaselt THI 2012.a. 3,8 % , 2013.a. 3,5 % ning järgnevalt igal aastal 2,8 %)	Valitsuskomisjoni seisukoht: Lähtuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tagatakse koolipidajatele statsionaarses õppes õppi-
2012	0,78			

<table border="1"> <tr><td>2013</td><td>0,78</td></tr> <tr><td>2014</td><td>0,86</td></tr> </table>	2013	0,78	2014	0,86			<p>vate põhikooliõpilaste arvust lähtuv koolilõuna toetus. Toetuse määraks on õpilase kohta aastas 137€.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu vahendite eraldamisega HTM pakutud mahus ja jääb oma taotluse juurde- 150 € õpilase kohta aastas</p>		
2013	0,78								
2014	0,86								
<p>Ettepanek 2. Toetus õpilas- ja noorteürituste ning aineühenduste tegevuse rahastamiseks</p>	<table border="1"> <tr><td>2012</td><td>1 171 149 €</td></tr> <tr><td>2013</td><td>1 171 159 €</td></tr> <tr><td>2014</td><td>1 206 049 €</td></tr> </table>	2012	1 171 149 €	2013	1 171 159 €	2014	1 206 049 €	<p>Toetus õpilas- ja noorteürituste ning aineühenduste tegevuse korraldamiseks on jäänud 2009. aasta tasemele ja ei vasta tegelikult vajalikele kulutustele. KOVID on olnud sunnitud järjekordselt rahastama seda ülesannet teiste kulude arvel. Eraldi peab kasvama ja alates 2018. aastast suurenema igal aastal vähemalt prognoositud inflatsiooni võrra. Arvestama peab tõsiasjaga, et 2009. aasta eelarve vähendamise võeti KOVIDelt kohustus tegelda noorte- ja spordiküsimustega. Läbirääkimiste käigus on vaja täpsustada riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu tingimusi maakondlikele OVL'le. Vahendite jaotus peab lähtuma vastavalt noorte vanuses 7-26 arvust.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Aineühenduste ja olümpiaadide toetust ei jaotata toetusfondi kaudu, selleks puudub õiguslik alus. Eraldi lepingud sõlmitakse suuremate linnade ja KOV liitudega ja nendega räägitakse läbi toetuse kasutamise sihtotstarve ja toetuse maht.</p> <p>KTK eriarvamus: HTM arvamus ei ole asjakohane, läbirääkimistel käsitletakse kõiki riigieelarvest kohalikele omavalitsustele eraldavate vahendite mahtu.</p>
2012	1 171 149 €								
2013	1 171 159 €								
2014	1 206 049 €								
<p>Ettepanek 3. Toetus koolieelsete lasteasutuste ja munit-sipaalkoolide pedagoogide täiendkoolituseks</p>	<table border="1"> <tr><td>2012</td><td>3%</td></tr> <tr><td>2013</td><td>1%</td></tr> <tr><td>2014</td><td>1%</td></tr> </table>	2012	3%	2013	1%	2014	1%	<p>Täiendkoolituse toetus peab kindlustama pedagoogide koolituseks vajalikud vahendid ja hoidma pedagoogide teadmised kaasaegsel tasemel.</p> <p>Täiendkoolituse süsteem peab olema korrastatud ja kaasaegne, täiendkoolitajad tuleb eelnevalt atesteerida, et tagada koolituse kvaliteet.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Struktuurfondide vahendite toel rakendatakse ellu õpetajate ja koolijuhtide täienduskoolitusprogramm aastateks 2014-2020. Õpetajatele täienduskoolituseks planeeritakse riigieelarvelised ressursid vajalikus mahus kooskõlas täiskasvanute koolituse seadusega.</p>
2012	3%								
2013	1%								
2014	1%								
<p>Ettepanek 4. Toetus õppevahendite soetamiseks</p>	<table border="1"> <tr><td>2012</td><td>57 € õp. kohta</td></tr> <tr><td>2013</td><td>57 € õp. kohta</td></tr> <tr><td>2014</td><td>95 € õp. kohta</td></tr> </table>	2012	57 € õp. kohta	2013	57 € õp. kohta	2014	95 € õp. kohta	<p>PGS muudatuste rakendamisel arvatati välja õpikute ja õppevahendite tegelik maksumus, rakendati seda aga vaid 60% ulatuses. KOV hariduskulud pidevalt kasvavad, toetus ei võimalda kindlustada õpilasi piisavalt õpikute ja õppevahenditega, mis on vajalikud riiklike õppevahendite rakendamiseks ning õppekavas sätestatud õpikeskkonna kaasajastamiseks.</p> <p>* Toetus õppevahendite soetamise kulude katmiseks peab edaspidi arvestama igaaastast inflatsiooni</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Lähtuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tagatakse koolipidajatele õppevahendite toetus, toetusfondis 57€ õpilase kohta. Struktuurfondide vahendite toel toetatakse täiendavalt e-õppevara arendamist ning hangitakse uuenduslikke õppevahendeid ja korraldatakse nende ühiskasutus.</p>
2012	57 € õp. kohta								
2013	57 € õp. kohta								
2014	95 € õp. kohta								

		KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VK seisukohaga ja jääb oma ettepaneku juurde						
<p>Ettepanek 5. Toetus õpilaskodude ülalpidamiseks (õpilaskodus toetatavate kohtade arvu järgi - € koht, kokku 1 368 000 €)</p> <table border="1"> <tr> <td>2012</td> <td>2 000 €</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>2 000 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>2 030 €</td> </tr> </table>	2012	2 000 €	2013	2 000 €	2014	2 030 €	<p>Õpilaskodudes riiklikult toetatavate kohtade maksumus ei vasta tegelikele kuludele, see peaks kasvama ning igaaastaselt sisaldama inflatsioonimäära.</p> <p>Läbirääkimiste käigus on vajalik täpsustada riiklikult toetatavate õpilaskodu kohtade arvu suurendamise võimalus ning kohtade jaotus.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Lähtuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tagatakse koolipidajatele õpilaskodu kohatoetus , 2000 € õpilase kohta.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VK seisukohaga ja jääb oma ettepaneku juurde</p>
2012	2 000 €							
2013	2 000 €							
2014	2 030 €							
<p>Ettepanek 6. Pedagoogide, kooli juhtiv- ja tugipersonali tööjõukulude katmine</p> <table border="1"> <tr> <td>2012</td> <td>167 351 884 €</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>172 229 404 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>184 725 870 €</td> </tr> </table>	2012	167 351 884 €	2013	172 229 404 €	2014	184 725 870 €	<p>Pedagoogide, koolide tugipersonali ja juhtide tööjõukulud peavad arvestuslikult olema kaetud, ning suurenema kuni riigi keskmise palgani. Vastavalt kehtivale haridustoetuse valemile tuleb välja arvutada koolide õppekava täitmiseks vajalikud vahendid ning planeerida selleks vajalikud tööjõukulud toetuse hulgas.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Lähtuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest tagatakse koolipidajatele õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate töötasu- toetus. Õpetaja töötasu kasv on haridustoetuse prioriteediks. Juhtimiskulu toetus on õpetajate palgavahenditest eristatud ja seotud õpetajate tööjõukulude mahuga.</p> <p>KTK eriarvamus: HTM tõlgendab suvaliselt PGS § 82. Seaduse kohaselt tagab keskvalitsus haridustoetuse mahus, mis peab katma õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate töötasu, mitte ei eraldata selleks toetust.</p>
2012	167 351 884 €							
2013	172 229 404 €							
2014	184 725 870 €							
<p>Ettepanek 7. Investeeringutoetus haridusasutuste kapitalikulude katmiseks (jaotus õpilaste- ja klassikomplektide arvu järgi)</p> <table border="1"> <tr> <td>2012</td> <td>3 204 758 €</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>3 044 464 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>5 516 710 €</td> </tr> </table>	2012	3 204 758 €	2013	3 044 464 €	2014	5 516 710 €	<p>Investeeringutoetust vähendati 2009 aasta kärbetega 250 miljonilt kroonilt (12 933 448 €) 50 miljoni kroonini (3 195 582 €). Viimaste aastatega on see toetus kahanenud veel 151 118 € võrra. Investeeringutoetus peab tõusma 2008.a. tasemele, et kindlustada koolivõrgu kapitalikulude katmine ja haridusasutuste kaasaegsed tingimused. Tänu investeeringutoetuse vähendamisele on KOVID olnud sunnitud suurendama pidevalt võetavat laenu ja sellega mõjutavad negatiivselt riigieelarve defitsiiti.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Haridustaristule planeeritakse riigieelarvest (EL struktuurivahenditest) koolivõrgu korrastamist toetav investeeringutoetus.</p> <p>KTK seisukoht: HTM seisukoht on ekslik. Kõigil omavalitsustel ei ole võimalik ja ei ole vajadust EL vahendite järele. Investeeringutoetus on vajalik aga kapitalikulude katmiseks ning varajasemate haridusinvesteeringute tarbeks võetud laenude teenindamiseks.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei</p>
2012	3 204 758 €							
2013	3 044 464 €							
2014	5 516 710 €							

		nõustu VK seisukohaga ja jääb oma ettepaneku juurde				
<p>Ettepanek 8. Toetus kooli-transporti rahastamiseks</p> <table border="1"> <tr> <td>2013</td> <td>0 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>13 000 000 €</td> </tr> </table>	2013	0 €	2014	13 000 000 €	<p>Kohalikud omavalitsused kulutavad aastast ligikaudu 19,5 miljonit eurot õpilaste kooliveole (piletite kompenseerimine, liinide doteerimine, oma transporti kulud, tellitud transporti kulud). Selleks tulubaasi vahendeid pole ette nähtud. Seoses koolivõrgu muutustega, eriti gümnaasiumide osas, suurenevad kulud transportile veelgi. Riik peab võtma vastutuse, lisama haridustoetuse valemisse täiendava komponendi ja eraldama omavalitsustele vähemalt osalist toetust õpilaste koolitranspordi kulude katmiseks. (jaotussüsteem tuleb välja töötada vastavalt transporti vajavate õpilaste arvule)</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Õpilaste transport on maakondliku ühistranspordi selgroog. Ühistranspordi arengukavas planeeritakse riigieelarvelised toetused maakondadele ühistranspordi sh õpilaste transporti korralduseks.</p> <p>KTK eriarvamus: VK seisukoht ei ole tõene TAK osas. KTK ei nõustu VK seisukohaga ja jääb oma ettepaneku juurde</p>
2013	0 €					
2014	13 000 000 €					
<p>Ettepanek 9. Haridustoetuse reservi loomine</p>	<p>Haridustoetuse mudeli korrastamisel tuleb ette näha toetuse reserv, millest on võimalik katta õpilaste arvu ja koolivõrgu muutusest tulenevad täiendavad kulud.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Kaalutakse võimalusi põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 muutmiseks et oleks võimalik seadusest lähtuvalt arvestada õppeaasta vahetusest tingitud õpilaste kasvu ja kaahanemisega hariduskulude toetuse jaotamisel.</p> <p>KTK seisukoht: PGS § 82 ei keela VV määrusega vahendite jaotust kohalikele omavalitsustele mitmes osas.</p>				
<p>Ettepanek 10. Tarkvara litsentside maksu- kuse kallinemise tõttu seisukoha võtmine ühtse tarkvara kasutamiseks.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: KOV vastutusel olev küsimus. Leiame aja KOV liitudega küsimuse aruteluks.</p>				

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus				
<p>Ettepanek 1. Kavandada vahendid huvikooli seaduse § 21 lg 4 täitmiseks. (arvestus - € õpilase kohta aastas)</p> <table border="1"> <tr> <td>2013</td> <td>0 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>128 €</td> </tr> </table>	2013	0 €	2014	128 €	<p>Huvikooli seadus kehtib, kuid keskvalitsus ei ole seda kunagi täitma asunud. Tulude piiratuse tõttu ei suuda omavalitsused kindlustada kõigile õpilastele soovikohast tegevust oma huvide arendamiseks. Huvikooli seadust tuleb täitma asuda ja eraldada omavalitsustele selleks piisavalt toetust. Arvestuslik toetuse maht aastas oleks ligikaudu 17 miljonit eurot.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigieelarve läbirääkimiste protsess kestab, jätkatakse vastavasisuliselt läbirääkimisi.</p>
2013	0 €					
2014	128 €					
<p>Ettepanek 2. Kavandada väljaspool haridustoetust riigieelarvest vahendid Vaba-</p>	<p>Programm on vajalik, et vähendada suurte linnade ja linnalähedaste valdade lasteaiakohtade puudujääki lähiaastatel ning eraldada teistele</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse läbirääkimisi tegevuste osas, mis</p>				

<p>riigi Valitsuse 31. jaanuari 2008 määruse nr. 30 (riiklik programm "Igale lapsele lasteaiakoht") taastamiseks, vähemalt mahus 15 miljonit eurot (jaotus vastavaealiste laste ja järjekorras olevate laste osakaalu järgi)</p> <table border="1" data-bbox="228 456 531 548"> <tr> <td>2013</td> <td>0 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>5 000 000 €</td> </tr> </table>	2013	0 €	2014	5 000 000 €	<p>omavalitsustele vahendid lasteaedade kaasajastamise toetuseks</p>	<p>võimaldaks lasteaia- ja hoiuteenuste paindlikku osutamist (sh korrastatakse õigusloomet) ja kavandatakse struktuurfondide tuge suuremahulistele investeringutele.</p>
2013	0 €					
2014	5 000 000 €					
<p>Ettepanek 3. Analüüsida võimalusi haridustoetuse viimiseks omavalitsuste tulubaa- si</p>	<p>HTM ja keskvalitsus on suurendanud seksu- mist omavalitsuse autonoomia ja isekorraldus- õiguse küsimustesse. See takistab omavalitsus- tel täita talle seadusega pandud ülesannete hariduse andmise osas.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Lähtutakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §82 lõikest 3, mille loetelu näeb ette sihtotstarbelise toetuse. KTK seisukoht: HTM seisukoht PGS § 82 lõige 3 osas on ekslik, see lõige ei sisalda vahendite sihtotstarvet. Sihtotstarve on seatud § 82 lõikele 4.</p>				
<p>Ettepanek 4. Jätkata riigieel- arvest vahendite eraldamist hariduse tugisüsteemide (logopeedide, sh venekeelsete; abiõpetajate, karjäärinõustaja- te jm spetsialistide) rakenda- mise toetamiseks.</p>	<p>Hariduskulude toetuse mahu arvestus peab sisaldama ka kulu mis on vajalik töötasu maksmiseks ka tugispetsialistidele. PGSi ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus § 82 lg 4 p 1 loetellu tuleb lisada kohus- tus eraldada vahendeid ka PGS § 37 lg 2 loetle- tud tugispetsialistide kulude katmiseks ning rahastamismudel peaks lähtuma PGS nõuetest</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 l 2 loob tugispetsialisti- de teenuse rakendamise võimalused kooli pidaja ning selle korraldab direktor. Alates 1.09.2014 saab direktor vajadusel tugispet- sialistide teenust tellida riigi sihtasutuselt, kes pakub vähemalt igas maakonnas koolidele eripedagoogi ja psühholoogi teenust KTK seisukoht: KTK ei nõustu HTM ar- vamusega ja jääb oma taot- luse juurde.</p>				
<p>Ettepanek 5. Kohalike omavalitsuste poolt hallatava- te erivajadustega laste koolide pidamise kulude katmine riigieelarvest</p>	<p>Vastavalt PGS § 2 lõikele 4 tagab riik koolide asutamise ja pidamise nägemis-, kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele, liikumispuudega õpi- lastele, kellel lisaks liikumispuudele esineb täiendav hariduslik erivajadus, liitpuudega õpi- lastele, intellektipuudega õpilastele, tundeelu- ja käitumishäiretega õpilastele ning kasvatus- eritingimusi vajavatele õpilastele. Riigieelarvest ei ole praegu nende koolide kulude katmine tagatud kui koolide pidajaks on kohalik omava- litsus.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigieelarvest taga- takse pearahapõhine toetus erivajadustega õpilastele lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 51 sätestatud klassitaituvuse nõuetest ja erivajadustega laste õppeks kehtestatud riiklikest õppekavade mah- tudest.</p>				

		Kokkulepe KTK nõustub esitatud põhimõttega
Ettepanek 6. Maakondlike õppenõustamiskeskuste ja piirkondlike noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuste jätkuv rahastamine riigi poolt	ESF programmiperiood 2007-2013 on lõppemas, sh lõpevad programm „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ ja programm „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“. Antud programmide jätkumine on igati vajalik ja nõuab täiendavat rahastamist riigieelarvest.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Õppenõustamiskeskuste toetamine on EL struktuurifondidest plaanis ka uuel EL finantsperspektiivil.

Valitsuskomisjoni ettepanekud:

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjus ja maksumuse analüüs	KTK seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus
Ettepanek 1. Õpetaja töötasu on haridustoetuse jaotuses prioriteediks	Õpetaja tööjõukulude kasvuks planeeritakse haridustoetuse sisemisi ja majanduskasvust taotletavaid lisaressursse.	Kokkulepe KTK nõustub esitatud põhimõttega
Ettepanek 2. Haridustoetuse jaotuse põhimõtted on korrastatud, need toetavad säästlikku hariduskorraldust ja kodulähedast põhikooli.	Haridustoetuse jaotusel lähtutakse KOV haldusüksuse territooriumi tegutsevas koolivõrgus olevate õpilaste arvust, regionaalsest ja geograafilisest eripärast. Tähtsajatus määruses sätestatud jaotuse põhimõtted võimaldavad kooli- ja koolivõrku pikemaajaliselt ja strateegiliselt planeerida.	KTK seisukoht: HTM poolt ei ole esitatud ühtegi vastuvõetavat seisukohta uue üldharidussüsteemi rahastamismudeli kohta.
Ettepanek 3. Gümnaasiumivõrgu korrastamine sh puhaste gümnaasiumite loomine	Kvaliteetne ja valikuterohke gümnaasiumiharidus tagatakse riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös. Riigigümnaasiumite loomine võimaldab kohalikel omavalitsustel panustada senisest enam põhihariduse andmisele ja vabastab kohalikud omavalitsused tegevuskulude arvlemisest gümnaasiumiõpilaste osas.	

III. SOTSIAAL-, TÖÖ JA TERVISHOIU VALDKOND

Eesmärk: tagada inimeste sissetulekute, elukvaliteedi ja sotsiaalse turvalisuse suurenemine ning inimeste tervena elatud eluea pikenemine.

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht / kokkulepe/ eriarvamus
Ettepanek 1. EL struktuurivahendite programmiperioodi 2014-2020 jaotusplaanis arvestada sotsiaalhoolekande objektide investeringute vajadust	Kohalike omavalitsuste tulubaasis puuduvad vahendid kapitalikulude katmiseks. Rahandusministeeriumi hinnangul puuduvad lähiajal ka riigieelarves võimalused, et KOV tulubaasi nendeks kuludeks piisavalt suurendada. Samas investeringud selles valdkonnas on hädavajalikud juba lähiaastatel.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Vahendeid kavandatakse suunata eelkõige struktuursete reformide läbiviimise (nt erihoolekande reorganiseerimine, erivajadustega inimeste eluaseme füüsiliseks kohandamiseks ja kesk- ja piirkondlike haiglate tugevdamiseks esmatasandi tervisekeskuste taristu optimeerimiseks. Konkreetsemate ettevalmistuste tegemise EL struktuurivahendite programmiperioodi 2014-

		2020 planeerimisel on kaasatud kohalikke omavalitsusi kooskõlas Rahandusministeeriumi poolt koordineeritud aja- ja tegevuskavaga.
Ettepanek 2. Perearsti lähtetoetuse maksimise jätkamine	Tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 54 ² lg 4 annab võimaluse lähtetoetuse maksmiseks perearstile, kes asub tööle väljaspool Tallinna ja Tartu linna või nendega vahetult piirnevaid KOVe. Toetuse maksimummäär 15000 eurot.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkame lähtetoetuse maksmist. Süsteem muutub 2013. aasta 1.septembrist paindlikumaks (taotlemise periood peale residentuuri lõpetamist pikeneb 5 aastani, lähtetoetust saavad ka Pärnu ja Ida-Viru Keskhaiglasse tööle asuvad jne).
Ettepanek 3. Vahendite eraldamine nende isikute ööpäevaringse üldhoolduse kulude osaliseks tasumiseks, kes on enne 2001 aastat suunatud ööpäevaringsele erihooldusteenusele ja kelle rahvastikuregistri järgne elukoht muudeti seetõttu erihooldekodu järgse omavalitsuse aadressile, kuid kes vajavad nüüd üldhooldusteenust.	Vajadus 489 eurot kuus inimese kohta. Kliendid, kes ei vaja enam ööpäevaringset erihooldusteenust või vanaduspensioniiikka jõudnud isikud, kes on seni saanud kogukonnas elamise või toetatud elamise teenust, suunatakse ööpäevaringsele hooldusteenusele üldhooldekodusse, kuid elukoht jääb registreerituks sinna hooldekodusse, kuhu ta enne 2001 suunati. Sageli puuduvad neil piisavad sissetulekud, et enda hoolduse eest maksta. Seega tuleb erihooldekandeaasutuse asukoha kohaliku omavalitsuse eelarvest hakata tasuma teistest omavalitsustest pärit isikute igakuiseid hoolduskulusid, mis oluliselt tõstab kulutusi.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Nende isikute puhul jätkatakse seaduse kohaselt teenuse rahastamist riigieelarvest kuni 2015. aasta 31. detsembrini (kui isik on suunatud erihooldekandele enne 2008. aasta 31. detsembrit). Koostamisel oleva erihooldekandeteenuste arengukava raames täpsustuvad 2013. aasta lõpuks konkreetsemalt nii teenuste vajadus kui ka võimalikud kliendigrupid, sh ka teenuse osutamine dementsete isikutele. Lahendus ülalmainitud kliendigrupi teenuse finantseerimiseks töötatakse välja hiljemalt 2015. aastaks.
Ettepanek 4. Vahendite eraldamine kohalikele omavalitsustele eestkostega seotud täiendavate kulude katteks	Kuna kohaliku omavalitsuse kohustusel isiku suhtes sõltuvad paljudel juhtudel rahvastikuregistri järgest elukohast sh eestkoste, omaosaluse hüvitamine üldhooldusel, ravi hooldushaiglas jne, siis on need KOVid, kelle territooriumil asuvad suured erihooldekandeaasutused, teistega võrreldes ebavõrdses olukorras. Eestkostjaks olemisega kaasneb väga suur täiendav töökoormus sotsiaaltöötajatele. Keskvalitsus on jätnud eestkostega kaasnevad kulud ja koormuse KOVide kanda. Ja seda vaatamata sellele, et sotsiaalhoolekandeseaduse, § 6 p 10 sätestab, et sotsiaalministri ülesanne sotsiaalhoolekandete juhtimisel ja korraldamisel on eestkosteaasutuste tööd reguleerivate õigusaktide eelnõude väljatöötamine. Eestkostet reguleeriva perekonnaseaduse § 192 lg 4 kohaselt võib kulude ja tasu maksmiseks eestkostja või eestkostetav taotleda riigi menetlusabi. Riik võib ette näha eestkoste teostamiseks täiendavaid rahalisi toetusi Justiitsministeeriumi vahendusel. Justiitsminister võib	Valitsuskomisjoni seisukoht: Viidatud säte tunnistatakse menetluses oleva SHS muudatuste eelnõuga kehtetuks. Sellega viiakse SHS kooskõlla PKS-iga, jättes eestkostet puudutavad küsimused korrektelt JuM pädevusse. SoM on ka juhtinud JuM tähelepanu (mh juulis kooskõlastamisele esitatud PKS eelnõu raames) eestkostega seonduvatele probleemkohtadele, paludes neid sisulisemalt analüüsida, et leida kõiki osapooli rahuldav kompleksne lahendus. KOV ülesanded eestkoste teostamisel ja korraldamisel tulenevad PKS-st ning KOV õigus ja kohustus oma sisetööd korraldada tuleneb KOKSist ja muudest seadustest

	<p>kehtestada riigi arvel eestkostjale makstava tasu ja kantavate kulude arvestamiseks täpsema korra ja piirmäärad, mida seni tehtud ei ole.</p> <p>Teeme ettepaneku nõuda justiitsministrilt vastava korra väljatöötamist.</p>	
<p>Ettepanek 5. Lahendada kohalikele omavalitsustele hooldust vajava isiku erihoolekande asutuses koha ootamisega seoses tekkivate lisakulude katmine</p>	<p>Kuigi tegu on riikliku teenusega ei kata riigieelarvest eraldatavad vahendid teenuse tegelikke vajadusi. See on tingitud olukorra kus inimesed seisavad aastaid teenuse järjekorras.</p> <p>Omavalitsused on sunnitud neid kulusid katma. Riigieelarves tuleb vastava vahendid ette näha..</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Erihoolekande järjekordade katmiseks ning teenuse pearaha tõusuks on taotletud vahendeid 2014 RES-ist ning see on oluline prioriteet.</p> <p>Erihoolekandeteenuste arengukavaga seoses vaadatakse üle ning analüüsitakse erihoolekandeteenuste pearaha kulukomponendid, järjekorrad kui ka teenuste sisu kontseptsioonid, et edaspidi oleks võimalik teenuseid osutada paindlikumalt ja isiku vajadustest lähtuvalt</p> <p>KTK seisukoht: SOM selgitused ei ole piisavad. Kavandatavad tegevused ei võta omavalitsuselt sundkulu erihoolekannet vajavate isikute riikliku hoolekandeteenuse võimaldamiseni.</p>

<u>Muud ettepanekud</u>	<u>Põhjendus</u>	<u>Valitsuskomisjoni seisukoht/kokkulepe/ eriarvamus</u>
<p>Ettepanek 1. Sotsiaaltoetuste maksmise ja -teenuste korraldamise, puudega lapse toetuse ja peretoetuste administreerimiskulude katmine tuleb riigieelarves ette näha.</p>	<p>Riigi ülesannete täitmine sotsiaalvaldkonnas ei ole kaetud vahenditega vastavalt riigikohtu otsusele</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Sotsiaalministeerium taotleb 2014. aasta riigieelarve läbirääkimistel toimetulekutoetuse administreerimiskulude ehk sotsiaaltoetuste maksmise ning sotsiaalteenuste osutamise korraldamise toetuse kasvu 7% ehk 57 257 euro võrra. 2013. aasta vastav administreerimisvahendite summa on 817 957 eurot.</p>
<p>Ettepanek 2. Kiirendada vajaduspõhise peretoetuse arvestuseks ja väljamaksmiseks STAR andmekogu arendust</p>	<p>Senini ei ole lõplikku selgust vahendite vajaduse ja jaotuse osas.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Vajaduspõhise peretoetust on KOV-d saanud STAR-s menetleda alates juuni algusest. Selleks ajaks saadeti KOV-dele ka vastavad juhisid ning videokoolitusmaterjal. Alates 1. augustist lisati STARi uuendusena nt Töötukassa ja Sotsiaalkindlustusameti sissetulekuandmete eeltäitmine. Osa sissetulekute (Sotsiaalkindlustusameti makstavat vanemahüvitist, elatisabi ning tööülesannete täitmisel saadud tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitist) andmed tuleb hetkel veel</p>

		käitsi sisestada.
Ettepanek 3. Muuta viipekeele tõlke ja invatranspordi teenus sotsiaalteenuseks	Vajadus viipekeele tõlke- ja invatranspordi teenuse järele on praktiliselt olemas. Antud teenuste sisseostmine nõuab sellelt ka käibemaksu tasumist. Tuleb leida moodus nende teenuste käibemaksust vabastamiseks, mis vähendaks omavalitsuste kulusid teenuse osutamiseks.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Mittetulundusühingu vormis tegutsev viipekeele tõlketeenuse pakkuja saab osutada teenust oma liikmetele juba praegu käibemaksuvabalt, kuid see ei ole kaasa aidanud nimetatud teenuse kättesaadavuse paranemisele. Sotsiaalministeerium on valmis antud teema juurde naasma siis, kui huvigrupid esitavad analüüsi, mis tõestab seoseid käibemaksuvabastuse ja teenuse kättesaadavuse paranemise vahel.

IV. KULTUURI- JA SPORDI VALDKOND

Eesmärk: Tagada eesti kultuuriruumi elujõulisus eesti rahvuse ja kultuuri kestmiseks ja arenguks läbi aegade. Kultuuri kättesaadavuse parandamine.

Omavalitsusliitude Koostöökoogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus				
Ettepanek 1. Suurendada vahendeid rahvaraamatukogude teavikute soetamise toetuseks ja raamatukogude infosüsteemi arendamiseks <table border="1"> <tr> <td>2013</td> <td>1 767 370 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>1 944 107 €</td> </tr> </table>	2013	1 767 370 €	2014	1 944 107 €	Vahendite maht peab kasvama, kuna alates 2009. aastast on see olnud samal tasemel, ning ei kata vajadusi.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigieelarveline toetus rahvaraamatukogude teavikute soetamiseks ning raamatukogude infosüsteemi arendamiseks jätkub vähemalt senisel tasemel. Kokkulepe: Toetus jääb 2013. aasta eelarve tasemele.
2013	1 767 370 €					
2014	1 944 107 €					
Ettepanek 2. Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse tagamiseks <table border="1"> <tr> <td>2013</td> <td>230 080 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>253 088 €</td> </tr> </table>	2013	230 080 €	2014	253 088 €	Vahendite suurendamine on hädavajalik teenuse kallinemise tõttu.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse algklassidele mõeldud ujumise algõpetuse programmi toetamist. Täiendavaid vahendeid Riigi eelarvestrateegia aastateks 2014-2017 raames ei antud. KuM saab teema uuesti päevakorda võtta järgmise Riigi eelarvestrateegia koostamisel. Kokkulepe: Toetus jääb 2013. aasta eelarve tasemele.
2013	230 080 €					
2014	253 088 €					

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus
Ettepanek 1. Taastada maakondlike tervisespordikeskuste suunatud programmi tege-	2009 aastal läbi viidud omavalitsuste tulude vähendamise seoses võeti omavalitsustelt kohustus tegelda spordivaldkonna-	Valitsuskomisjoni seisukoht: Maakondlike tervisespordikeskuste porogrammi taastamine

vus	ga. Omavalitsused ei ole võimelised oma vahenditega spordikeskusi ülal pidama ja arendama.	pole olemasolevate rahaliste vahendite tõttu otstarbekas. Tervisekeskuste programmi vahendid on suunatud uude - liikumisharrastuse programmi. See tagab olemasolevate rahaliste vahendite efektiivsema kasutamise. Kokkulepe: Vaadatakse üle liikumisharrastuse programmi jaotusmehhanismid
Ettepanek 2. Jätkata kooride-rahvatantsurühmade ning orkestrite tegevuse toetamist riigieelarvest	Vähendatud tulubaasi tingimustes ei ole omavalitsused, eriti maapiirkondades võimelised piisavalt seda tegevust rahastama.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Laulu- ja tantsupeo traditsiooni hoidmiseks jätkatakse kooridele, rahvatantsurühmadele ning orkestritele tegevustoetuste eraldamist 2013.a tasemel. Kokkulepe: Toetus jääb 2013. aasta eelarve tasemele.
Ettepanek 3. Eraldada vahendeid kohalike omavalitsuste halduses olevate, kuid sisuliselt üleriigilise tähtsusega kultuuriobjektide arendamiseks.	Arvestades kultuuriobjektide (lauluväljak ja loomaaed) riiklikku tähtsust on hädavajalik ka riigipoolne toetus investeringuteks, vähemalt 50% ulatuses.	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe: KOV investeringute osas jätkatakse sõlmitud kokkulepete täitmist.
Ettepanek 4. Kavandada riigieelarves toetus kohalikele omavalitsuste rahvakultuuri arendamise toetuseks.	Arvestades asjaolu, et riiklikult omavalitsusi kultuurivaldkonna tegevuseks ei toetata ja kellelgi pole kohustust rahvakultuuri arenguga tegeleda ja üritusi korraldada ning kuni pole lahenenud omavalitsuste tulubaasi täiendamise küsimused on hädavajalik sellise toetusliigi loomine.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Laulu- ja tantsupeo traditsiooni hoidmiseks jätkatakse kooridele, rahvatantsurühmadele ning orkestritele tegevustoetuste eraldamist 2013.a tasemel. Lisaks toetavad nimetatud tegevusi kultuuriruumide programmid: Setumaa, Kihnu, Vana-Võrumaa, Virumaa, Mulgi, Saarte ja Peipsiveere kultuuri-programmid. Kokkulepe: Vaadata üle teiste rahvakultuuriprogrammide eesmärgid ja finantseerimine ning püüda neid tulevikus laiendada ka teistele piirkondadele.

V. KESKKONNAHOIU VALDKONNAD

Eesmärk: Vastutustundliku suhtumise kujundamine loodusesse ning Eesti inimestele puhta ja looduslikult mitmekesise elukeskkonna säilitamine.

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht/kokkulepe/ eriarvamus												
<p>Ettepanek 1. Riigimaade ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Katta riigieelarvest Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise ja haljastamise kulu 2011. aasta mahust vähemalt 20% suuremas mahus ja; - Katta riigieelarvest reformimata riigimaade hooldamise ja haljastamise kulud. <table border="1" data-bbox="228 622 580 748"> <tr> <td>2012</td> <td>57 500 €</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>65 200 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>69 000 €</td> </tr> </table>	2012	57 500 €	2013	65 200 €	2014	69 000 €	<p>Riigi omandis ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade olukord on ebarahuldaval tasandil. Omavalitsused on sunnitud sinna panustama oma vahendeid.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Muuta ettepaneku sõnastust järgnevalt: Riigimaade ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Katta riigieelarvest Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade ja reformimata riigimaade, mille riigi omandisse jätmise menetluse käigus on välja selgitatud teiste isikute taotluste puudumine ja mis jäävad Keskkonnaministeeriumi valitsemisele, hooldamise kulu alltoodud mahus: <table border="1" data-bbox="1117 786 1469 911"> <tr> <td>2012</td> <td>57 500 €</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>60 000 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>60 000 €</td> </tr> </table> <p>Ettepanek on tehtud arvestusega, et 2013. aasta eelarves riigimaade hooldamiseks ette nähtud summat ei suurendata. Riik ei võta kohustust panustada nende maade hooldamisse, mis ei jää pärast maareformi läbi viimist riigi omandisse.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu omavalitsustele riigimaade hooldamise kohustusega ja jääb oma seisukoha juurde et reformimata, jätkuvalt riigi omandis oleva maa hooldamise kulud tuleb omavalitsustele hüvitada kokkulepitud mahus kuid mitte vähem 65 tuhande euro ulatuses aastas</p>	2012	57 500 €	2013	60 000 €	2014	60 000 €
2012	57 500 €													
2013	65 200 €													
2014	69 000 €													
2012	57 500 €													
2013	60 000 €													
2014	60 000 €													
<p>Ettepanek 2. Ette valmistada ja viia läbi maa erakorraline hindamine ning muuta seadust maa hindamise korralisuse määratlemiseks.</p>	<p>Maa hindamise seadust ei ole täidetud. Seda on pidevalt edasi lükatud, selle põhjendused ei ole pädevad ning rikuvad kohalike omavalitsuste õigusi ja piiravad maamaksust saadavat tulu. Edasilükkamise on subjektiivsed (maa hind tipus, maa hind all, valimiste aasta jms). Viimane maa korraline hindamine toimus 2001. aastal. Maa hind ei ole korrelatsioonis maa turuhinnaga ning moonutab tegelikkust. Seaduse mittetäitmine mõjutab negatiivselt KOV tulubaasi</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskkonnaministeeriumi arengukava aastateks 2013-2016⁴ näeb ette uue maa korralise hindamise süsteemi väljatöötamise. Enne uuele süsteemile üleminekut ei ole plaanis täiendavat riigipoolset maa korralist hindamist läbi viia.</p> <p>KTK eriarvamus: ei saa nõustuda sellise põhjendamatu venitamiseega maa korralise hindamise läbiviimisel</p>												

⁴ <http://www.envir.ee/166316>

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht/ kokkulepe/ eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Tagada KOVide keskkonnavaldkonna ülesannete täitmiseks piisavalt vahendeid keskkonnatasude laekumise mitmekesistamisega ja suurendamisega nii tavamäärade kui ka kõrgendatud maksumäärade korral</p>	<p>KOV ülesannete täitmiseks keskkonna valdkonnas, sh keskkonnajärelevalve valdkonnas, ei piisa KOV eelarvetes (KOV tulubaasis) vahendeid. Rahandusministeeriumi andmebaasi kohaselt on KOV-del Keskkonnakulutusi viies kulukategoorias (jäätmekäitlus, heitveekäitlus, saaste vähendamine, bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse ning haljastus ja muud keskkonnakaitsekulud). Statistikaameti käsitluse järgi on KOVdel keskkonnakulu kategooriaid üheksa (Välisõhu ja kliima kaitse, heitvee käitlus, jäätmekäitlus, pinna-, põhja- ja pinnavee kaitse, müra ja vibratsiooni, bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse, teadus- ja arendustegevus, muu keskkonnakaitsetegevus). KOV-de keskkonnakulutused ületavad keskkonnatasude laekumist mitu korda⁵.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Seos KOV eelarvetesse laekuvate keskkonnatasude ja nende keskkonnakaitsekulutuste vahel on pigem nõrk⁶. See näitab, et KOVid ei sõltu oma keskkonnakaitsekulutuste tegemisel keskkonnatasude laekumisest. 01.04.2013 jõustunud keskkonnatasude seaduse muudatusega stabiliseeriti KOVide tulubaas üleriigilise tähtsusega kaevandustest laekuvate kaevandamisõiguste ja vee erikasutusõiguste osas. KOVidele laekuva tasu osa külmutamine oli esimene samm ebastabiilsest tuluallikast sõltuvuse vähendamiseks. Järgmised sammud, kaasa arvatud keskkonnavaldkonna ülesannete täitmiseks vajalike vahendite piisavuse tagamine, tuleb läbi mõelda valdkonnapõhiselt ning probleemide lahendamisele suunatult, mitte üldise keskkonnatasude laekumise suurendamise läbi, mis ei pruugi kaasa tuua otsest mõju.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VK selgitustega ja jääb oma taotluse juurde.</p>
<p>Ettepanek 2. Kompenseerida kohalikele omavalitsustele saastetasu laekumise vähenemine.</p>	<p>Seoses olmejäätmete põletamistehase käivitumisega väheneb oluliselt saastetasu laekumine.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Jäätmete ladestamise vähenemisel on täidetud jäätmetasude üks eesmärkidest vähendada jäätmete ladestamist. Edasised arengud ehk jäätmete ümbertöötlemise ja ringlussevõtu eesmärgid tuleb saavutada KOV-de koostöös ning võttes arvesse konkreetseid väljakutseid ja võimalusi. Saastetasu laekumise vähenemise kompenseerimine ei ole saastetasude rakendamise eesmärgiga kooskõlas, kuna saastetasu rakendatakse keskkonnakasutuse vähendamiseks</p>

⁵ Allikas: Kralik jt, Uuring Keskkonnakulutuste analüüs- PRAXIS, Tallinn 2012

⁶ Allikas: Kralik jt, Uuring Keskkonnakulutuste analüüs- PRAXIS, Tallinn 2012

		KTK eriarvamus: KTK ei nõustu VK selgitustega ja jääb oma taotluse juurde.
Ettepanek 3. Tagada kohalikele omavalitsustele õigus valikuteks, millise mudeli alusel korraldada jäätmehooldeteenust.	KOV eeldusi sh võimalusi ja garantiisid jäätmehooldde, kui riigi ühe elutähtsa teenuse, korraldamiseks ei tuleks jätkuvalt kitsendada või olematuks muuta, millele on suunatud EJKL ettepanekud, vaid tugevamaks ja adekvaatsemaks muuta. Üleriigilised omavalitsusliidud on korduvalt läbirääkimistel ning oma kirjades sellele tähelepanu juhtinud, sh 2010. aastal ja sellele järgnevalt korraldatud jäätmeveo in-house erandi keelu sätestamise puhul Riigikogu poolt, millega KOVide otsustusõigust korraldada oma pädevusse kuuluvaid küsimusi parimal võimalikul moel piirati olulisel määral.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Ettepanekut analüüsitakse jäätme-seaduse kontseptsiooni või muude asjakohaste eelnõude aruteludes. Kokkulepe: jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks
Ettepanek 4. Analüüsida koostöös teadlaste, Euroopa õiguse asjatundjate, üleriigiliste omavalitsusliitude, teiste asjasse puutuvate ministriumide, inspeksioonide ja ametite esindajatega Euroopa Komisjoni poolt Eestile antud teekaarti ja soovitusi jäätmevaldkonnas ⁷ ning rakendada kavandatavatele võimalikele muudatustele kontseptsiooni ja eelnõu staadiumis Riigikantselei ja Justiitsministeeriumi poolt koostatud mõjude hindamise metoodikat (2012).		Valitsuskomisjoni seisukoht: Viidatud teekaarti ja soovitusi analüüsitakse töös oleva jäätme-seaduse kontseptsiooni ja ka riigi jäätmekava 2014-2020 aruteludes. Kokkulepe: Viidatud teekaarti ja soovitusi analüüsitakse töös oleva jäätme-seaduse kontseptsiooni ja ka riigi jäätmekava 2014-2020 aruteludes Riigikantselei ja Justiitsministeeriumi poolt koostatud mõjude hindamise metoodika alusel

VI. TEEHOIU JA ÜHISTRANSPORDI VALDKOND

Eesmärk: Inimeste liikumine ja kaubavedu Eestis ning Eesti ja muu maailma vahel on kättesaadav, kiire ja turvaline.

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht/kokkulepe/ eriarvamus
Ettepanek 1. Suurendada mootorkütuse aktsiisist teehoiuks kavandatud vahendite hulgast kohalikele teedele eraldatavaid vahendeid	Riigimaanteede osakaal teede kogupikkusest moodustab ligikaudu 28,4 %, samal ajal kohalike teede ja tänavate osa 40,3 %. Senine teehoiuvahendite jaotus riigi ja kohalike teede vahel ei ole loogiline ega	Valitsuskomisjoni seisukoht: 2014. aasta riigieelarve projektis ja RES-s on 2014. aasta kohta ettenähtud kohalikele teedele eraldada 10% teeseadusega

⁷ http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm
http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/EE%20factsheet_FINAL.pdf
http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/EE_Roadmap_FINAL.pdf

			õiglane. Analoogselt paljude teiste KOVidele pandud ülesannetega on aga riik seadnud teehoiu korraldamisele õigusaktidega konkreetsed ja üksikasjalikud nõuded. Teeseaduse § 25 lg 3 kohaselt valla- või linnavalitsus korraldab teehoidu kohalikel teedel ja on kohustatud nendel teedel looma tingimused ohutuks liiklemiseks. Teehoidu kavandades peab järgima liiklusohutuse, keskkonnakaitse ja tee seisundi nõudeid. Seadusandja on juba 1999. aasta veebruaris vastu võetud teeseaduses väljendanud taht arvestada kohalike maanteede ja tänavate hoiuks sihtotstarbelise toetuse vajadusega riigieelarvest. Seaduse seletuskirjas on seejuures märgitud, et Eesti territooriumi ning teedevõrgu kompaktsuse tõttu tuleb käsitleda riigi, kohalikke ja erateid ning tänavaid kui ühtset tervikut. ⁸	teehoiuks ettenähtud vahenditest. RM suvise prognoosi kohaselt on kütuseaktsiisi laekumise prognoosi vähendatud ja selle kohaselt on 2014. a eelarve projektis kohalikele teedele kavandatud ca 28 mln €. KTK eriarvamus: ei nõustu pakutud lahendusega, kohalike teede ja tänavate seisukord ei võimalda edasi lükata teehoiuks vajalikke tegevusi
2012	5%	18 142 627 €		
2013	10%	29 265 000 €		
2014	20%	63 212 400 €		

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht:/ kokkulepe/ eriarvamus
Ettepanek 1. Kavandada teehoiu vahendid toetusfondi vahendite hulgas läbirääkimistel kokkulepitud jaotusmetoodika alusel	Teehoiuvahendite kavandamisel toetusfondi hulgas, muutub koostööpartner vahendite eraldamise läbirääkimistel. Rahandusministeerium on erapooletu partner läbirääkimistel. MKM on suurem huvi vahendite jätmiseks riigiteede hoolduseks.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse ettepaneku arutamist. Kokkulepe: jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks
Ettepanek 2. Analüüsida teehoiuvahendite integreerimist kohalike omavalitsuste tulubaasi		Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse ettepaneku arutamist. Kokkulepe: jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks
Ettepanek 3. Kavandada riigieelarve toetus teeregistrisse kohalike teede kohta vajalike andmete kogumiseks ja kandmiseks läbi üldise teede inventariseerimise.	Teeregistri loomisel tekkis kohalikele omavalitsustele täiendav kohustus erinevate andmete kogumiseks ja kindlas formaadis andmekogule esitamiseks. Seetõttu pole käesoleva ajani teeregistris kõiki vajalikke andmeid kohalike teede hoiu planeerimiseks ning kaardimaterjalil kajastamiseks.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse ettepaneku arutamist. Omavalitsusliidud saavad MKM-ile ettepaneku andmetest, mida soovitakse inventariseerimisega koguda. MKM organiseerib ühise kohtumise omavalitsusliitude esindajatega ja Maanteeametiga, et arutada riiklikku registrit käsitleva Vabariigi Valitsuse määruse muutmise vajadust, inventariseerimist ja andmekoguga seonduda võivaid infotehnoloogilise probleeme

⁸ <http://web.riigikogu.ee/ems/saros-bin/mgetdoc?itemid=983160003&login=proov&password=&system=ems&server=ragne11>

		<p>KTK arvamuse: KTK taotleb teede inventeerimiseks vahendeid riigieelarvest väljaspool kohalike teede hoiuks kavandatavaid vahendeid.</p>
<p>Ettepanek 4. Kavandada riigieelarveline toetus teehoiu kavandamise infotehnoloogilise lahenduse loomiseks kohalikele omavalitsustele</p>	<p>Lahenduse tulemusel paraneb kohalike omavalitsuste võimalused teehoiu kavandamiseks ning andmete kandmiseks teeregistrisse. MKM ja Maanteeamet saaksid täiendava informatsiooni kavandatavate teehoiutööde mahu ja rahastamise kohta ning teeregistri andmete pideva aktualiseerimise.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse ettepaneku arutamist. Omavalitsusliidud saavad MKM-le ettepaneku andmetest, mida soovitakse inventariseerimisega koguda. MKM organiseerib ühise koostamise omavalitsusliitude esindajatega ja Maanteeametiga, et arutada riiklikku registrit käsitleva Vabariigi Valitsuse määruse muutmise vajadust, inventariseerimist ja andmekoguga seonduda võivaid infotehnoloogilise probleeme</p> <p>Kokkulepe: KTK loobub infotehnoloogilise lahendi väljatöötamise kavatsusest</p>
<p>Ettepanek 5. Lõpetada eriprojektide „Setumaa teed“ ja „Linnu läbivad teed“ rahastamine omavalitsuste üldisest teehoiu vahenditest .</p>	<p>VV määratud eriprojektide rahastamine üldisest teehoiuvahenditest halvendab kohalike teede seisukorda. Koheselt on vajalik määratleda linnu läbivate teede omandi küsimus ja otsustada põhimõtteliselt rahastamise küsimused</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Majandus- ja kommunikatsiooniminister esitab ettepaneku kohalike teede hoiuks minevate summade jaotuses omavalitsuste vahel, kuid otsuse teeb Vabariigi Valitsus ning täiendavate toetuste jätkumine järgnevatel aastatel sõltub Vabariigi Valitsuse tahtest.</p> <p>KTK eriarvamus: VV otsustus sõltub MKM poolsete ettepanekute sisust ja selgitustest. Vahendid sellisteks programmideks peab MKM taotlema väljaspool kõigile omavalitsustele teehoiuks jaotatavatest vahenditest.</p>
<p>Ettepanek 6 . EL struktuuri vahendite programmiperioodi 2014-2020 kavandamisel näha ette takistusteta liikumise projektide rahastamine.</p>	<p>Puuetega inimeste liikumisturvalisuse tagamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: MKM võtab ettepaneku teadmiseks.</p> <p>Kokkulepe: jätkatakse läbirääkimisi pooli rahuldava tulemuse saavutamiseks</p>

VII. INFO- JA KOMMUNIKATSIOONITEHNOLOOGIA VALDKOND

Eesmärk: Elanikele ja ettevõtetele on kaasaegsete ja mitmekülgsete info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalustega loodud aega ja mugavust väärtustav elu- ja töökeskkond

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Muud ettepanekud	Põhjendus	Valitsuskomisjoni seisukoht/kokkulepe/ eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Ettepanek 1. jätkata digitaalse asjaajamise rakendamise toetamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist KOVides läbi KOV infoühiskonna projektide:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KOV menetluste keskkonna (KOV MEN) projekti realiseerimise ning teenusprotsesside laiendamise, - Ruumilise planeeringu Infosüsteemi (RPIS) realiseerimise ning - KOV teenuseportaali (KOVTP) jõudluse parandamise- ja funktsionaalsuste laiendamise kaudu. 	<p>Omavalitsuste teenusvõimekuse parandamiseks on IKT valdkonna arendamine, üks põhilistest lisandväärtust tootvatest tegevustest.</p>	<p>Kokkulepe: Jätkatakse digitaalse asjaajamise rakendamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist KOVides läbi KOV infoühiskonna projektide:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KOV menetluste keskkonna (KOV MEN) projekti realiseerimise ning teenusprotsesside laiendamise, - Ruumilise planeeringu Infosüsteemi (RPIS) realiseerimise ning - KOV teenuseportaali (KOVTP) jõudluse parandamise- ja funktsionaalsuste laiendamise kaudu.
<p>Ettepanek 2. Jätkata „KOVISKE“ projekti ning laiendada seda pilootprojektist välja jäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi „KOVISKE2“ meetme rakendamiseks.</p>	<p>IKT süsteemide turvalisus on tähtis elanike privaatsuse tagamiseks. Omavalitsuste rahalised vahendid ei võimalda iseseisvalt tagada infosüsteemide turvalisust.</p>	<p>Kokkulepe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KOV initsiatiivi ISKE kasutuselevõtmisel otsides täiendavaid võimalusi meetmete finantseerimiseks. - Jätkatakse projekti „KOVISKE“ laiendamist pilootprojektist välja jäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi projekti „KOVISKE2“ rakendamiseks

VIII. REGIONAALARENGU VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht/kokkulepe/ eriarvamus				
<p>Ettepanek 1. Üleriigiliste omavalitsusliitude rahvusvahelise koostöö toetamiseks</p> <table border="1" data-bbox="228 1809 572 1874"> <tr> <td>2013</td> <td>117 000 €</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>119 000 €</td> </tr> </table>	2013	117 000 €	2014	119 000 €	<p>Rahvusvahelise koostöö toetuse vahendid vähenesid samuti seoses kärbetega. Kulud on aga kogu Euroopas kasvanud. Taotleme selle toetuseliigi kasvatamist ja viimist 2009. aastal taotletud tasemele</p>	<p>Kokkulepe: 2014. aastal eraldatakse vahendeid taotletud mahu.</p>
2013	117 000 €					
2014	119 000 €					

IX. MUUD ETTEPANEKUD

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht/kokkulepe/ eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Eelarveläbirääkimiste raames rääkida läbi ulatuslikumate territoriaalplaneeringute olemasolu, saamise ja territoriaalsete üksuste piire ületava pikaajalise arengu kavandamise küsimused. Luua eelarveläbirääkimistel täiendav planeeringute ja arendusdokumentide tööühm.</p>	<p>Kohaliku omavalitsuse üksuse, maakonna, kohaliku omavalitsuse piire ja maakonna piire ületava strateegilise planeerimise ja arengu pikaajalise kavandamise tähtsus on oluliselt suurenenud. Tehnilise taristu ja sotsiaalse taristu võrgustike investeeringute kavandamiseks ning EL poolt eraldatavate 2014+ toetusvahendite suunamiseks tuleks üle vaadata territoriaalplaneerimise hetkeseis ja vajalikud suunad.</p>	<p>Kokkulepe: Lepitakse jooksvalt kokku eraldi kohtumine teema arutamiseks.</p>
<p>Ettepanek 2. Jätkata läbirääkimisi AAU kvootide müügist saadavate vahendite kasutamise kohta munitsipaalomandis olevate hoonete energiasäästlikuks renoveerimiseks.</p>		

X. LÖPPSÄTTED

Pooled esitavad 2014. aasta eelarve läbirääkimiste lõpp-protokolli allkirjastatuna Vabariigi Valitsusele, kes selle koos 2014. aasta riigieelarve menetlemisega Riigikogule esitab.

Tallinnas 23. september 2013

Siim Kiisler

Regionaalminister,
Valitsuskomisjoni esimees
(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Aas

Eesti Linnade Liidu juhatus
aseesimees
(allkirjastatud digitaalselt)

Jüri Landberg

Eesti Maaomavalitsuste
Liidu esimees
(allkirjastatud digitaalselt)